

ÕPPEREIS

Lapimaa toimekad kogukonnad

Koostööprojekti "Uut hoogu" raames korraldasid Põhja-Harju ja Ida-Harju koostöökojad õppereisi Lapimaale. Seal osalesid aktiivsed kogukonnaliikmed Viimsi, Jõe- lähtme, Rae, Anija, Kose ja Raasiku valdadest.

Õppereisi jooksul külastati kolme Lapimaal asuvat küla – Vuollerimi, Hakkast ja Överkalixi –, mis on tuntud oma aktiivse kogukonna ja külaelanike omavahelise koostöö poolest. Lisaks tutvuti ka kohalike ettevõtetega.

Vuollerim on Lapimaa küla, kus elab umbes 800 inimest ning külaelanikud on koos asutanud ca 40 MTÜd. Kohalikke ettevõtteid on kokku umbes 60, neist neli kuulub külale. Külal oli ka oma ajaleht, aga põhiline infovahetus käib endisel Vuollerimis olevate stendide kaudu.

Hakkase piirkond Hakkasbygden koosneb umbes 20st külast, neil on oma kool, bensiinijaam ja toidupoed. Selle küla suurim oht on

külaelanike poolt "päästetud" bensiinijaam ning oma jõududega renoveeritud kortermaja, mille üüritulu läheb küla eelarvesse. Külastati ka kirikut, mille esimene vaimulik oli eestlane August Richard Rebane.

Överkalixi (aasta vald 2022) vallamajas tutvustas piirkonda vallavanem Jan Johansson. Nende suurim mure on see, et piirkonnas rahvastik vananeb ja noori lastega peresid on raske valda elama "meelitada". Ligi 40% kohalikest on vanuses 65+. Samas piirkonnas asub põhjapõdrafarm Kaatis Reindeers, kus jagati teadmisi ka Saami kultuuriloost.

Reisi lõpus nähti pisut teistmoodi hotelli – Tree Hoteli maju. Nimelt on sealsed hotellitoad, igapäev oma näoga, ehitatud puulatvade kõrgusele. Ühe öö hind selles hotellis jääb vahemikku 600–13 000 eurot.

Jane Saks

Viimsi Teataja toimetaja

Põhjapõtru võib ühes farmis olla maksimaalselt 30. Foto: Jane Saks

Hotellid on turistide seas populaarsed aastaringelt. Foto: Tõnis Tuuder

KOGEMUS

Iirimaa – mida nägime ja õppisime?

Septembrikuisel Põhja-Harju Koostöökoja õppereisil Iirimaa külastasime maapiirkondi, kus küllades elanikke ca 400–500 ja ka väiksemaid linnaasumeid. Kohe jäi silma, et majapidamised olid väga heas korras ja ka iirlased ise ütlesid, et nende majandus hakkas tõusma 1990ndatel. Praegu on nad paremal järjel kui Iirimaa osa, mis kuulub Ühendkuningriigi valitsemise alla.

Iirimaa oli majade ümber ilus murulapike koos lilleamplitega, puudusid peenramaad ja kuigi Iirimaa süüakse imetlusväärset palju juurvilju, siis enamus neist imporditakse sisse. Nimelt on karjakasvatus farmeritele palju tulusam äri kui juurviljakasvatus. Toidukultuur on kindlasti üks teema, mis tugevalt silma jäi – serveeritud praed olid alati vähemalt 30% aurutatud juurviljaga, nii pidi see olema ka koolides ja lasteaedades. Ülejäänud osa praest koosnes tihti kartulipudrust ja punasest lihast või valgest kalast.

Iirimaa on kehtestatud suhkrumaks ja kui Eestis on tavaks, et suhkrurikas limonaad maksab sageli vähem kui pudelivesi, siis Iirimaa oli hindade vahekorral kenasti paigas – vesi taskukohase hinnaga ja muud joogid kallimad. Usun, et nende muudatuste tulemused avalduvad peagi ka rahvatervise statistikas.

Ütlus "kus viga näed laita, seal tule ja aita" kehtib iirlaste kohta 100%. Iirimaa on vabatahtlik töö au sees ja lausa tavaks. Kui maapiirkonnas leiab kogukond, et kohalik pood on puudu, siis pannakse rahad kokku, kaasatakse fonde ja tehakse asi ära. Tihtipeale nii, et ka müüjad jm vajalik tööjouressurs on vabatahtlikkuse alusel kaasatud. Pille on esmaspäeval ja Malle teisipäeval müüja ja kui pood hakkab tulu teenima, siis otsustatakse, kas võetakse keegi palgale või suu-

Iirimaa lopsakas lilleilu. Foto: erakogu

natakse tulu uute projektide käivitamiseks kogukonna hüvanguks. Sellisel põhimõttel toimivad ettevõtmised suurtest spordikompleksidest väikeste päevahoidudeni välja.

Iirimaa on keskmine farmer vanem kui 65 aastat. Paljud on üksikud mehed, kuna nende naisevõit jäi suure näljahäda aegsesse perioodi, mil tüdrukuid viidi maalt välja ja naised Iirimaa lihtsalt ei jagunud. Üksi elamine ja sellega kaasnev eraldatus on viinud kõrgele ka enesetappude arvu vanemaealistest meeste seas.

Täna on Iirimaa juhtidele ja teadlastele suur väljakutse, kuidas tagada põllumajanduse jätkusuutlikkus, sest see on olnud Iirimaa alustala pikki sajandeid. Usun, et iirlased ei ole siin ükski ja teema, kuidas hoida nii olulist valdkonda nagu põllumajandus elujõulisena, puudutab ka eestlasi ja kogu ülejäänud maailma.

Annika Vaikla

MTÜ Lubja Külaseltsi liige

Eesti
Sõjamuseum
KINDRAL LAIDONERI MUUSEUM

ISADEPÄEVA PANNKOOGI HOMMIK

Pühapäeval, 12. novembril
algusega kell 11:00
Sõjamuseumis

esm.ee

